

Bartók Imre

VERGILIUS ÉL

akit a szó morajlása lehengetelt és magába foglalt, a szóval együtt lebegett, mindazonáltal minél jobban beburkolta a szó, és minél jobban benyomult ő az áradó zengésbe, s átjárta az őt, annál elérhetlenebb és nagyobb, annál súlyosabb és elszállóbbs lett a szó, lebegő tenger, lebegő tűz, tenger-súlyos és tenger-könnyű, de továbbra is szó, nem tudta rögzíteni, nem volt szabad rögzítenie, megragadhatatlanul kimondhatatlan volt számára, mert túl volt a nyelven, de valamiképpen mégsem volt túl a nyelven egészen, sem az időn, sem az ágy támláján, amelyre most egy más, idegen könyék és alkar hajolt, egy kar, amelyen nem fodrozódott göröngyökben a háj, mint az ápolóinál, de amelyet nem is szabdalt a háború sugárszele, nem vájták rá a harcedzetség titkosírását azoknak a pengéknek a szegélyei, amelyekkel Augustus, talán csak idejét múlta, olykor-olykor kipróbálta erejét, hogy aztán, bárhogyan végződött is a küzdelem, képzelt és valós ellenfelei egyként a disznók gödrében végezzenek, a gödörben, amely egyúttal minden élő sorsa, de nem az én sorsom, hiszen a várt süllyedés helyett, hiába odakint a jácint és a kén félreismerhetetlen illata, és mindaz, amit e kettő keveredése hoz magával, mindez nem az én utam többé, ami bennem ereszkedik, idegen szerkezet lehet csupán, egy hólyag, sátor, egy nyírfaliget lehelete, egy tétova hajnal valahol, gombák álmától átszött bükkök és fenyvesek között, a délelőtt nyirkos odvaiban, egy kiöntött folyó medrében, mely olyan, mint az asszonyoké, úgy tágul és bővül, tele idegen gyász könnyeivel, és amin keresztülmentem, a harctalan béke és az izzó harc patásujjú lábnyomain miféle utakon jártam, hány ablakokon hajoltam ki, hogy nézzem népem ajkán a napfényt és saját szavaim páráját, lépteik zátonyát a sivatagban, ormótlan dűnék között és védtelen oázisok kendőárnyékában, józsuafák és cserzett kaktuszok másodégsének lomha tűzviharában, amit délen láttam, ahol égett a bőr és minden tekintet bölcsen és lassan, mert tudja, hogy övé a végső dicsőség, vajon daloltam-e ezekről a tájakról, vagy megfeledkeztem róluk egészen szelíd kikötőm szüntelen zsongásának hajnaltól lassú, vörhenyes delejében, mint ahogy elfeledkezünk mind, akik arra hajlamosak vagyunk, a közelgő halálról, csipkeborítású asztaláról és ágyáról, a föld bánatos akvarelljéről, melynek elnagyolt vonalait vemhes, páncélborítású bogarak húzzák csupas� hátunk szövetére, éppúgy feledkezünk meg a szemüregbe fészkelő madarak felrakott szoknyájáról, ha az egykori kősvatagban talál a vég, nem látjuk már, hogy burukkol, csöppnyi gallyat rágcsálva, miként az égre hányt térképek és Kalliópé rút magánya és Didó és vele Aphrodité árnyékának négy üvegfal közé zárt kékeszöld jajsikolya, egy álom vége, egy álom kezdete, habok, hullámok, egyetlen vitorlás, amely közeleg, de nem vonja fel a zászlót, mintha engem is ilyen hajón hoztak volna, zászló nélkül, a zászló félárbocon, a zászló sehol, lobogó zászló, halottat hozunk, a nemzet halottját, álljatok félre, eriggyetek a kikötőből, aki itt fekszik,

gyolcsok és páfrány és medvebőr alatt, ő a ti atyátok és megváltótok, aki itt jön, felemelkedve a gyolcs szorításából a páfrány éteréből és a medvebőr nehéz és fojtogató leheletéből, egyenesen értetek jön, hogy más korokba és jövődőkbe kormányozzon benneteket, akik mit sem akartok tudni más korokról és jövődőkről, és mert a kép, melynek keretei között Jerikó épül, valami másról is árulkodik, idegen csillagok formáiról és közeli bolygók felderítetlen hegységeiről, szurdokokról, melyek között isten talán elsuttogja utolsó szavait, kék mint a szavanna, levegőtlen mint egy akvárium, por és hamu borítja a nyugalom háromszáz évenként beálló évszakában, különben csak az örök forgatag és törmelék és irtózatos kőtömbök hóvihara kijáratlan utak medrében és meg nem valósult körmenetek gránitklastromaiban, megannyi távoli mélyvörös szurdok mint a homokkő, mint a jelzáloghitelre vásárolt külvárosi ingatlanok palatábláinak színe, úgy húzódik hétszáz mérföldön át a magányos délelőttök levegőtlen Kaukázusa, és hanyatlik alá aztán a porba és ballisztikájának magnetikus sorsába, kavarogva egy illékony napvíz és ködös, hideg, úrbéli kényelem jelzőoszlopai, tárnái és cölöprengetegei felé, mert ez Brundisium, ahogy bevontatták halódó testemet, melynek hajlatait, nem érzem, csak tudom, és ez a tudás hitnél bizonyosabb, érzetnél kevesebb, nádolajjal és frissen nyakazott csirkék vérével borogatták, a testet, melyet a part legkeményebb elsőszülött fáinak bogyoíval tápláltak, csak semmi nehézkedés, egyetlen falat hús sem jár a haldoklónak, semmi, a kecskéből és birkából, mely ott óbégat házaik geometriai határszorosán, pettyes, durva bundájával éppúgy szenvedve a nappalt, mint azok, akik odabent terpesztenek a lúdtollal bélelt heverők árnyékos hűvösében, életszerű szobrok ájtatos tekintetétől kísérve, nimfák szavától és a közelgő osztrakizmus üdén csörömpölő derűjének várható sorsfordulatától eltelve, ahogy pihennek, pihentek, ti szolgálai a lustaságnak és a fáradt, korsóban is csúszni erőtlen vörösbornak, akik számára Bakkhosz a közelgő hétvége futárja csupán, nem maga a hétvége, amelynek más nevet tartogattok, csakhogy a béke múlandó, és a nyugalom tetvek lakomája.